

การจัดลำดับชั้นทางสังคม

เปรียบเทียบลำดับชั้นตามความคิดเห็นของบุคคลในชุมชน
กับลำดับชั้นตามคตินีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ดังได้กล่าวถึงในตอนต้นแล้วว่า การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของการ
จัดลำดับชั้นตามความคิดเห็นของบุคคล กับการจัดลำดับชั้นตามคตินีฐานะทางเศรษฐกิจ
และสังคมนั้น จะศึกษาเฉพาะกลุ่มหัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน
ที่เลือกมา ๓๕ ราย ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในลำดับชั้นสูงและชั้นกลาง ลำดับชั้นละ ๘ ราย
เป็นผู้ที่อยู่ในลำดับชั้นค่อนข้างกลางหรือชั้นต่ำชั้นสูงจำนวน ๘ ราย และเป็นผู้ที่อยู่ใน
ลำดับชั้นต่ำจำนวน ๑๒ ราย

ตัวอย่างที่เลือกมา ๓๕ รายนี้ นำมาเรียงลำดับจากคนที่ ๑ ถึงคนที่ ๓๕
ตามคะแนนคตินีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม จากคะแนนสูงไปยังคะแนนต่ำ เพื่อ
พิจารณาเปรียบเทียบว่าบุคคลอันดับที่ ๑ จะจัดลำดับชั้นใดกับตัวเองและคนอื่น ๆ อีก
๓๔ คนอย่างไร และบุคคลอื่นทั้ง ๓๔ คนนี้จะจัดอันดับบุคคลที่ ๑ ไว้ในลำดับชั้นใด
ในทำนองเดียวกัน สำหรับบุคคลอันดับที่ ๒, ๓, ๔ และอันดับต่อ ๆ ไป จนถึงบุคคล
อันดับสุดท้ายจะจัดลำดับชั้นระหว่างกันในลักษณะอย่างไร

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับตัวเองนั้น พบว่าหัวหน้าครัวเรือน
หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน ที่เป็นตัวอย่างทั้งสิ้น ๓๕ รายนี้ ผู้ที่จัดลำดับตัวเอง
เป็นคนชั้นสูงมี ๔ ราย จัดลำดับตัวเองเป็นคนชั้นกลางมีจำนวนมากที่สุดคือ ๒๒ ราย
ที่เหลือเป็นผู้ที่จัดลำดับตัวเองเป็นชั้นค่อนข้างกลาง ๖ ราย และจัดลำดับตัวเองเป็น
คนชั้นต่ำ ๓ ราย

การพิจารณาเปรียบเทียบถึงการจัดลำดับชั้นตามความคิดเห็นของบุคคล
กับการจัดลำดับชั้นตามดัชนีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น จะได้แยกการพิจารณา
ออกเป็น ๓ ประการคือ

ประการแรก เปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นให้กับตัวเองของหัวหน้าครัว-
เรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน กับ ลำดับชั้นตามดัชนีฐานะทางเศรษฐกิจและ
สังคม

ประการที่สอง เปรียบเทียบลำดับชั้นที่จัดตามดัชนีฐานะทางเศรษฐกิจและ
สังคมในแต่ละระดับ กับ ลำดับชั้นที่คนอื่นเป็นผู้จัดให้ (คนอื่นที่อยู่ในลำดับชั้นทุกชั้น)

ประการที่สาม เปรียบเทียบลำดับชั้นที่แต่ละคนเป็นผู้จัดให้ให้กับตัวเอง กับ
ลำดับชั้นที่คนอื่นจัดให้ (คนอื่นที่อยู่ในชั้นเดียวกัน หรือต่างชั้นกันตามดัชนีฯ)

สำหรับประการแรก เปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นให้กับตัวเองของหัวหน้า
ครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน กับ ลำดับชั้นตามดัชนีฐานะทางเศรษฐกิจ
และสังคม พบว่า ลำดับชั้นที่จัดตามความคิดเห็นของตนเอง กับจัดตามดัชนีฐานะทาง
เศรษฐกิจและสังคม มีลักษณะที่สอดคล้องกันเพียง ๑๔ ราย คือ ผู้ที่จัดอยู่ในลำดับชั้นสูง
ชั้นกลาง ชั้นก่อนข้างกลาง และชั้นต่ำ ตามดัชนีฯ ก็จะจัดตัวเองเป็นคนชั้นสูง ชั้นกลาง
ชั้นก่อนข้างกลาง และชั้นต่ำ ตามลำดับ เช่นเดียวกัน กลุ่มชั้นกลางตามดัชนีฯ เป็นกลุ่ม
ที่จัดชั้นให้ให้กับตัวเองสอดคล้องกับดัชนีฯ จำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มลำดับชั้น
อื่น ๆ (ที่จัดตามดัชนีฯ) คือมีความสอดคล้องถึงร้อยละ ๘๕.๕ กลุ่มที่จัดลำดับชั้นของตัวเอง
สอดคล้องกับดัชนีฯ จำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มคนชั้นก่อนข้างกลาง (ตามดัชนีฯ) ซึ่งมีผู้จัด
ตัวเองเป็นคนชั้นดังกล่าวเพียงร้อยละ ๒๒.๓ จากจำนวนตัวอย่างที่จัดตัวเองอยู่ในชั้นนี้
ทั้งสิ้น ๙ ราย (ตารางที่ ๑๐)

ตารางที่ ๑๐ จำนวนและอัตราส่วนร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามการจัดลำดับชั้นตามคชันีฯ และการจัดลำดับชั้นตามความคิดเห็นของตัวเอง

การจัดลำดับชั้นตามความคิดเห็นของตัวเอง	การจัดลำดับชั้นตามคชันีฯ				
	สูง	กลาง	กอนขวางกลาง	ต่ำ	รวม
สูง	๔๒.๘ (๓)	๑๔.๕ (๑)	-	-	๑๑.๕ (๔)
กลาง	๕๗.๑ (๔)	๘๕.๕ (๖)	๗๗.๗ (๗)	๔๑.๗ (๕)	๒๒๒.๘ (๒๒๖)
กอนขวางกลาง	-	-	๒๒๒.๓ (๒)	๓๓.๓ (๔)	๑๗๖.๑ (๖)
ต่ำ	-	-	-	๒๕.๐ (๓)	๘.๕ (๓)
รวม	๑๐๐.๐ (๗)	๑๐๐.๐ (๗)	๑๐๐.๐ (๘)	๑๐๐.๐ (๑๒)	๑๐๐.๐ (๓๕)

จัดลำดับชั้นของตัวเองสอดคล้องกับคชันีฯ

เมื่อพิจารณาลำดับชั้นตามลำดับนี้ กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนหรือภรรยาของ
หัวหน้าครัวเรือนที่มีลำดับชั้นสูงจำนวน ๗ ราย ที่จัดลำดับชั้นของตนเองเป็นคนชั้นสูง
มีจำนวน ๓ ราย และจัดตัวเองเป็นคนชั้นกลางมีจำนวน ๔ ราย นั้น ปรากฏว่ามี ๒
รายใน ๓ รายที่จัดตัวเองเป็นคนชั้นสูง ให้เหตุผลว่าการที่ตัวเองอยู่ในลำดับชั้นนี้
เพราะเป็นคนมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มีที่ดินของตัวเองมากกว่า ๒๐๐ ไร่ (สูงที่สุดใน
ชุมชน) ทั้ง ๆ ที่มีความรู้เพียงชั้นประถมศึกษา ๕ เท่านั้น ส่วนผู้ที่จัดตัวเองเป็นคน
ชั้นสูงอีก ๑ ราย ใน ๓ รายนี้ ใ้เหตุผลว่า การที่จัดตัวเองอยู่ในชั้นสูงเพราะมี
ความรู้จัดอยู่ในระดับสูงของชุมชน แต่หาพิจารณาในเรื่องฐานะสำหรับรายนี้แล้ว ก็พอ
จะจัดอยู่ในระดับค่อนข้างดีเพราะมีอาชีพเป็นครู มีรายได้ประจำ และยังมีที่ดินเพื่อการ
เกษตรของตนเองให้คนอื่นเช่าทำนาอีกประมาณ ๑๐ ไร่ ส่วนผู้ที่จัดตัวเองอยู่ในลำดับ
ชั้นกลาง จำนวน ๔ ราย นั้น ซึ่งตามคตินี้ ปรากฏว่าอยู่ในประเภทคนชั้นสูงถึง ๔
ราย มีความรู้จัดอยู่ในระดับสูงของชุมชน มีที่ดินเป็นของตัวเองดังต่อไปนี้

คนที่	ความรู้	ขนาดที่ดิน (ไร่)
๑	สูงกว่า ม.ศ. ๕	๑๐
๒	ป.ศ - ม.ศ. ๒	๒๐
๓	ม.ศ. ๓ - ม.ศ. ๔	๔๐
๔	ม.ศ. ๓ - ม.ศ. ๔	๔๐

การที่ทั้ง ๔ รายข้างต้นจัดตัวเองเป็นคนชั้นกลางนั้น ต่างให้เหตุผล
สอดคล้องกันว่า ที่จัดตัวเองอยู่ในชั้นดังกล่าวเพราะไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่
เท่ากับหัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีที่ดินเป็นของตัวเองขนาด
ใหญ่ที่สุดในชุมชน คือขนาดที่ดินตั้งแต่ ๒๐๐ ไร่ขึ้นไป แสดงว่าการเป็นเจ้าของที่ดิน
เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลนำมาใช้พิจารณาจัดชั้นของตนเอง

สำหรับผู้ที่ลำดับชั้นตามคณินา อยู่ในชั้นกลางซึ่งมีจำนวน ๘ ราย นั้น ปรากฏว่ามีเพียง ๑ ราย ที่จัดตัวเองเป็นคนชั้นสูง โดยให้เหตุผลว่า การที่จัดอยู่ในชั้นนี้เพราะตนเองเป็นคนมีความรู้ (มีอาชีพรับราชการตำแหน่งครูตรี) เป็นผู้คอยคนเคี้ยวที่เน้นในเรื่องนี้ เพราะตัวเองมีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลาง พอมีรายได้เลี้ยงครอบครัวเท่านั้น ทรัพย์สินประเภทที่ดินหรือของใช้มีราคาไม่มีเลย ส่วนอีก ๖ ราย ที่เหลือนั้นเป็นผู้ที่จัดตัวเองอยู่ในลำดับชั้นกลางเหมือนกันทั้งหมด โดยมีหัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน ๕ ราย ใน ๖ รายนี้ ให้เหตุผลว่า การที่จัดอยู่ในชั้นนี้เพราะมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง ส่วนอีก ๑ ราย นั้น มีเหตุผลเพิ่มเติมควยว่า นอกจากตัวเองเป็นผู้ที่มีฐานะความเป็นอยู่ปานกลางแล้ว ยังมีความรู้ในระดับปานกลางอีกด้วย แสดงว่ามีความสอดคล้องกันมากระหว่างการจัดลำดับชั้นควยตัวเองกับการจัดลำดับชั้นโดยอาศัยเลขคณินา สำหรับบุคคลที่จัดอยู่ในชั้นกลาง (ตามคณินา) เหล่านี้ ซึ่งอธิบายได้ว่าลักษณะนิสัยของคนไทยทั่วไปไม่นิยมยกตัวเองเป็นคนชั้นสูง หรือลดตัวเองไปเป็นคนชั้นต่ำ นิยมใช้ลักษณะที่เป็นกลาง ๆ มากกว่าอย่างอื่น

หัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีลำดับชั้นตามคณินาฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับค่อนข้างกลาง หรือระดับต่ำชั้นสูง จำนวน ๘ ราย นั้น พบว่ามี ๘ ราย จัดตัวเองอยู่ในลำดับชั้นกลาง ควยเหตุผลที่ว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง คือมีฐานะความเป็นอยู่พอมือพอกิน ที่เหลืออีก ๒ ราย จัดลำดับตนเองอยู่ในชั้นค่อนข้างกลางซึ่งสอดคล้องกับจัดตามคณินา และ ๑ ใน ๒ รายนี้ให้เหตุผลว่า เพราะตนเองมีฐานะยากจน ส่วนที่เหลืออีก ๑ ราย มีเหตุผลว่า การที่จัดตัวเองอยู่ในลำดับชั้นค่อนข้างกลางนี้เพราะไม่มีหลักทรัพย์สินใดแก่ที่ดินอันเป็นหลักประกันความมั่นคง เมว่าขณะนี้ตนเองจะมีความเป็นอยู่จัดอยู่ในชั้นใดไม่แน่นอน ๆ ที่จัดอยู่ในกลุ่มพวกที่มีฐานะดี (ผู้คอยรายนี้มีรายได้ประจำจากการส่งเสียเงินทองของลูก ๆ ที่อยู่กรุงเทพฯ)

การที่หัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มนี้จัดตัวเองอยู่ในลำดับชั้นกลาง จำนวนมากกว่าลำดับชั้นค่อนข้างกลางนั้น ชี้ให้เห็นถึงความไม่

คอยสอดคลองกับลำดับชั้นตามเลขคี่ชั้นนี้ แสดงว่าเส้นแบ่งชั้นระหว่างชั้นกลางและชั้น
 คอนข้างกลาง (หรือชั้นต่ำชั้นสูง) ไม่เด่นชัด และปกติคนเราเมื่อจะต้องบรรยายภาพ
 ของตนเองหรือคนอื่นแล้ว ถ้าไม่มีเหตุการณ์อะไรที่เป็นเครื่องพิสูจน์ว่าตนเองต่ำคอยหรือ
 ตกต่ำ ก็มักจะบอกว่าตัวเองอยู่สูงก็ชั้นสูงกว่าที่เป็นจริง

เมื่อพิจารณาต่อไปถึงกลุ่มที่อยู่ในลำดับชั้นต่ำตามคี่ชั้นฐานะทางเศรษฐกิจและ
 สังคม ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ ราย นั้น ปรากฏว่ามี ๕ รายใน ๑๒ รายนี้ จัดตัวเอง
 อยู่ในลำดับชั้นกลางโดยเป็นพวกที่ถือว่าตามีพอกินไปวันหนึ่ง ๆ ก็แสดงว่ามีฐานะปาน-
 กลาง ส่วนที่เหลืออีก ๗ ราย พบว่า ๔ รายที่จัดตัวเองอยู่ในลำดับชั้นคอนข้างกลาง
 เพราะถือว่าฐานะยากจน แสดงให้เห็นชัดว่าคอย ๔ รายนี้ไม่ยอมให้ความยากจน
 เป็นเครื่องกำหนดชั้น และอีก ๓ ราย ที่เหลือเป็นกนกลุ่มเดียวกับที่จัดตัวเองอยู่ในลำดับ
 ชั้นต่ำ (สอดคลองกับคี่ชั้นนี้) เพราะมีเหตุผลว่าตนเองมีฐานะยากจนมาก ทำมาหากิน
 ไม่พอใช้

จากตัวเลขเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้า
 ครัวเรือนที่อยู่ในลำดับชั้นต่าง ๆ ตามเลขคี่ชั้นนี้ เหล่านี้ ส่วนใหญ่คือ ๑๗ ราย จัดชั้น
 ของตัวเองสูงกว่าลำดับชั้นที่จัดตามคี่ชั้นนี้ นอกจากอยู่ที่อยู่ในลำดับชั้นสูงตามคี่ชั้นนี้
 จำนวน ๔ รายเท่านั้น ที่พิจารณาลำดับชั้นของตัวเองต่ำกว่าลำดับชั้นที่จัดตามคี่ชั้นนี้ฐานะ
 ทางเศรษฐกิจและสังคม

อย่างไรก็ดี ลำดับชั้นทางสังคมที่หัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้า
 ครัวเรือนจัดให้กับตัวเองนั้น ปรากฏว่าส่วนใหญ่จัดตัวเองอยู่ในลำดับชั้นกลาง ดังจะ
 เห็นได้จากตารางที่ ๑๐ ว่า หัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนที่จัด
 ตัวเองเป็นคนชั้นกลางมีจำนวนสูงที่สุดคือ ๒๒ ราย หรือร้อยละ ๖๒.๘ จากจำนวน
 หัวหน้าครัวเรือนทั้งสิ้น ๓๕ ราย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดลำดับชั้นตามคี่ชั้นนี้ แล้ว
 มีเพียง ๗ ราย หรือร้อยละ ๒๐ เท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลของตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งจัดตัวเองอยู่ในลำดับชั้นกลาง
 นั้นพอจะสรุปได้ว่า หัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนเหล่านี้มีเหตุผลที่
 ไร้ศักดิ์สิทธิ์ลำดับชั้นของตนเองดังต่อไปนี้ (ตารางที่ ๑๑)

ตารางที่ ๑๑ จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ ที่จำแนกลำดับชั้นของตนเองและเหตุผลที่ใช้
ในการจัดลำดับชั้น

ลำดับชั้น ของตนเอง	เหตุผลของ เจาตัว รวม	ฐานะทางเศรษฐกิจ				ความรู้		มีความรู้และ ฐานะปานกลาง	มีความเป็นอยู่ดี แต่ไม่มีที่ดิน
		สูง	ปานกลาง	ยากจน	ยากจนมาก	สูง	ปานกลาง		
สูง	๔	๒ (มีที่ดินทั้ง ๒ ไร่)	-	-	-	๒ (มีที่ดิน ๑ ไม่มีที่ดิน ๑)	-	-	-
กลาง	๒๒	-	๑๒ (มีที่ดิน ๑๑ ไม่มีที่ดิน ๑)	-	-	-	๑ (มีที่ดิน)	๓ (ไม่มีที่ดินทั้งหมด)	-
ค่อนข้างกลาง	๖	-	-	๕ (ไม่มีที่ดิน ทั้งหมด)	-	-	-	-	๑ (ไม่มีที่ดิน)
ต่ำ	๓	-	-	-	๓ (ไม่มีที่ดิน ทั้งหมด)	-	-	-	-
รวม	๓๕	๒	๑๒	๕	๓	๒	๑	๓	๑
		(๒๔)				(๓)			

พวกที่เน้นในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจอย่างเดียวมีจำนวนสูงที่สุดคือ ๒๔ ราย จากจำนวนหัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน ทั้งสิ้น ๓๕ ราย ส่วนที่เหลืออีก ๙ ราย ปรากฏว่า เป็นผู้ที่เน้นในเรื่องความรู้อย่างเดียว ๓ ราย เน้นในเรื่องความรู้และฐานะทางเศรษฐกิจพร้อมกัน ๓ ราย และที่เหลืออีก ๑ ราย เน้นในเรื่องการมีที่ดิน

มีข้อที่น่าสนใจกว่าหัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนที่ใช้เหตุผลต่าง ๆ ทักท้วงมาแล้ว สำหรับจัดลำดับชั้นของตัวเองนั้น พวกที่จัดตัวเองอยู่ในชั้นสูงและชั้นกลางไม่ว่าจะเน้นในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจหรือความรู้ก็ตาม ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มิตินสำหรับเพาะปลูกของตัวเอง มีเพียง ๑ ราย ในจำนวน ๒ ราย ที่เน้นในเรื่องความรู้ในการจัดตัวเองเป็นคนชั้นสูง เป็นผู้ที่ไม่มิตินเพาะปลูกของตัวเองเลย และมี ๙ ราย ในจำนวน ๑๔ ราย ที่จัดตัวเองเป็นคนชั้นกลางตามเหตุผลในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจแบบปานกลาง ที่มิตินของตัวเอง และข้อที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือในกลุ่มที่จัดตัวเองอยู่ในชั้นสูงและชั้นกลางนี้ พบว่ามีหัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน ที่มีความรู้ระดับสูงอยู่ในลำดับชั้นทั้งสองนี้ทั้งสิ้น ไม่มีผู้เป็นตัวอย่าง ที่มีความรู้สูงกว่าชั้นประถมศึกษา ๔ อยู่ในลำดับชั้นค่อนข้างกลาง และชั้นต่ำเลย แต่อย่างไรก็ตามยังมีผู้ที่มีความรู้ไม่ถึงชั้นประถมศึกษา ๔ จัดตัวเองอยู่ในลำดับชั้นสูงอยู่ด้วย และผู้ที่มีความรู้อยู่ในชั้นสูงสุดของชุมชนก็สูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ก็ยังจัดตัวเองอยู่ในลำดับชั้นกลางเท่านั้น (ตารางที่ ๑๒) แสดงว่าหลักเกณฑ์ในเรื่องการศึกษา อาจจะเป็นหลักเกณฑ์หัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนซึ่งใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาเปรียบเทียบ ไม่นำมาพิจารณาจัดชั้นของตัวเองโดยตรง

ตารางที่ ๑๒ จำนวนและอัตราส่วนร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ที่อยู่ใน
ลำดับชั้นต่าง ๆ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ลำดับชั้นที่จับตามความคิดเห็นของบุคคล			
	สูง	กลาง	ค่อนข้าง กลาง	ต่ำ
ตั้งแต่ ม.ศ.๕ ขึ้นไป	-	๔.๑ (๒)	-	-
ตั้งแต่ ม.ศ. ๓ - ม.ศ.๔	๒๕.๐ (๑)	๑๓.๖ (๓)	-	-
ตั้งแต่ ป.๗ - ม.ศ. ๒	๒๕.๐ (๑)	๑๓.๖ (๓)	-	-
ตั้งแต่ ป.๔ - ป.๖	๒๕.๐ (๑)	๔๑.๐ (๔)	๖๖.๗ (๔)	๖๖.๗ (๒)
ต่ำกว่า ป.๔ ลงมาจนถึงอ่านออก เขียนได้	๒๕.๐ (๑)	๑๓.๖ (๓)	-	-
ไม่รู้หนังสือ	-	๔.๑ (๒)	๓๓.๓ (๒)	๓๓.๓ (๑)
รวม	๑๐๐.๐ (๔)	๑๐๐.๐ (๒๒)	๑๐๐.๐ (๖)	๑๐๐.๐ (๓)

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างหลักเกณฑ์ในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและหลักเกณฑ์ในเรื่องความรู้ที่บรรดาหัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนใช้เป็นแนวทางในการตัดสินลำดับชั้นของตัวเองแล้ว พบว่าหลักเกณฑ์ในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ ได้แก่การที่มีที่ดิน (ทั้งเหตุผลที่ผู้ตอบระบุและไม่ระบุเรื่องที่คิดโดยตรง) ใช้เป็นหลักในการพิจารณาชั้นของตนเองโดดเด่นมากกว่าใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรู้ ดังจะเห็นได้จากคนที่ไม่มีความรู้สูงแต่มีฐานะดีจัดลำดับตัวเองอยู่ในชั้นสูง ในขณะที่คนที่มีความรู้สูงแต่ฐานะปานกลางจัดตัวเองอยู่ในลำดับชั้นกลาง

การที่จะทราบว่า เมื่อนำดัชนีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมาใช้แบ่งลำดับชั้นของบุคคลในชุมชนแล้ว จะมีความสอดคล้องกับการแบ่งลำดับชั้นจากความคิดของผู้ตอบเอง และสอดคล้องกับความคิดของบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนหรือไม่เพียงใดนั้น พิจารณาได้จาก การเปรียบเทียบลักษณะการจัดลำดับชั้นดังกล่าวแยกกันเป็นกลุ่ม ๆ โดยเริ่มจากกลุ่มที่อยู่ในลำดับชั้นสูงเรื่อย ๆ ไป จนถึงกลุ่มที่อยู่ในลำดับชั้นต่ำ ตามลำดับชั้นที่แบ่งควายคะแนนดัชนีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

เพื่อให้ง่ายขึ้น จึงได้พิจารณาเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นอีก ๒ ประการที่เหลือคือ เปรียบเทียบลำดับชั้นที่จัดตามดัชนีฯ กับลำดับชั้นที่จัดโดยคนอื่น ๆ ทั้งที่อยู่ในชั้นเดียวกัน และต่างชั้นกัน และเปรียบเทียบลำดับชั้นที่ตัวเองเป็นผู้จัด กับ ลำดับชั้นที่จัดโดยคนอื่น ๆ ในทุกชั้นที่จัดตามดัชนีฯ ไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้เครื่องหมายต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์ในการพิจารณาความสอดคล้อง และความไม่สอดคล้องของผลการเปรียบเทียบทั้งสองประเภทดังกล่าวนี้ ดังต่อไปนี้

เครื่องหมาย	✓	หมายถึงความสอดคล้อง
เครื่องหมาย	X	หมายถึงความไม่สอดคล้อง
เครื่องหมาย	X ✓	หมายถึงลักษณะที่ยังตัดสินไม่ได้เกิดซ้ำว่าจะมีความสอดคล้องหรือไม่

สำหรับลักษณะที่เป็นความสอดคล้องนั้น ได้พิจารณาจากจำนวนผู้แสดงความเห็นเกินครึ่งของจำนวนผู้ตอบ ตั้งแต่ ๒ รายขึ้นไป ถ้าครึ่งหนึ่ง หรือเกินครึ่งของจำนวนผู้ตอบเพียง ๑ ราย จะถือเป็นลักษณะที่ยังตัดสินไม่ได้เกิดซ้ำว่าจะสอดคล้องหรือไม่ และถ้าต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ตอบจะถือเป็นความไม่สอดคล้อง ซึ่งจะได้อภิปรายเป็นลำดับไปดังต่อไปนี้

ก. กลุ่มที่จัดอยู่ในชั้นทางสังคมระดับสูง ซึ่งมีจำนวนผู้ที่อยู่ในลำดับชั้นนี้ทั้งสิ้น ๘ ราย มีลักษณะการจัดลำดับชั้นของตัวเอง และได้รับการจัดลำดับชั้นจากคนอื่น ๆ ในกลุ่มของตนเอง ตลอดจนคนอื่นที่อยู่ต่างกลุ่มดังต่อไปนี้ (ตารางที่ ๑๓)

ตารางที่ ๑๓ การจึลล่ำคัับชั้นของตัวเองของคนที่อยู่ในล่ำคัับชั้นสูง และการที่คนชั้นสูง
ถูกจึลล่ำคัับชั้นจากคนอื่น

บุคคลในล่ำคัับชั้นสูง		ความคิดเห็นของบุคคลในล่ำคัับชั้นต่าง ๆ ที่มีต่อล่ำคัับชั้นของคนชั้นสูง																														
คนที่	ตัวเองเป็นผู้จึล	คนชั้นสูงด้วยตัวมันเป็นผู้จึล						คนชั้นกลางเป็นผู้จึล						คนชั้นคอนข้างกลางเป็นผู้จึล						คนชั้นต่ำเป็นผู้จึล												
		รวม	ส	ก	คก	ค	จ*	บ*	รวม	ส	ก	คก	ค	จ*	บ*	รวม	ส	ก	คก	ค	จ*	บ*	รวม	ส	ก	คก	ค	จ*	บ*			
๑	๑	-	-	-	บ	๕	๑	-	-	✓	✓	๗	๗	+	-	-	✓	✓	๘	๘	-	-	-	✓	✓	๑๒	๑๒	-	-	+	✓	✓
๒	๑	-	-	-	บ	๖	-	-	-	✓	✓	๗	๗	-	-	-	✓	✓	๘	๘	-	-	-	✓	✓	๑๒	๑๒	-	-	-	✓	✓
๓	๑	-	-	-	บ	๖	๔	-	-	X	X	๗	๘	๒	-	-	✓	✓	๘	๖	๓	-	-	✓	✓	๑๒	๑๒	-	-	-	✓	✓
๔	-	๑	-	-	บ	๑	๕	-	-	X	✓	๗	๖	๕	-	-	X	✓	๘	-	๗	๒	-	X	✓	๑๒	๑	๑๐	๑	-	X	✓
๕	-	๑	-	-	บ	๔	๖	-	-	✓	X	๗	๖	๕	-	-	X	✓	๘	๖	๓	-	-	✓	X	๑๒	๑๐	๒	-	-	✓	X
๖	-	๑	-	-	บ	๓	๓	-	-	X	X	๗	๕	๒	-	-	✓	X	๘	๗	๒	-	-	✓	X	๑๒	๑๒	-	-	-	✓	X
๗	-	๑	-	-	บ	๔	๖	-	-	✓	X	๗	๖	๑	-	-	✓	X	๘	๖	๓	-	-	✓	X	๑๒	๑๑	๑	-	-	✓	X

*๑ ล่ำคัับชั้นตามคัับชั้นนี้ เปรียบเทียบกับล่ำคัับชั้นที่คนอื่นจึลให้

*๒ ล่ำคัับชั้นของตนเอง เปรียบเทียบกับล่ำคัับชั้นที่คนอื่นจึลให้

ส. = ชั้นสูง

ก. = ชั้นกลาง

คก. = ชั้นคอนข้างกลาง

ค. = ชั้นต่ำ

คิงตัวเลขจากตารางข้างบน แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยา
ของหัวหน้าครัวเรือนที่จัดอยู่ในลำดับชั้นสูงตามคชันนี้ จำนวน ๗ ราย ซึ่งจัดตัวเองเป็น
คนชั้นสูง ๓ ราย และชั้นกลาง ๔ ราย นั้น แสดงว่าส่วนใหญ่ไม่สอดคล้อง ครั้นเมื่อ
พิจารณาเปรียบเทียบระหว่างการจัดลำดับตามคชันนี้ กับการจัดลำดับของคนอื่น ๆ ใน
ชั้นเดียวกัน (ชั้นสูงตามคชันนี้) ปรากฏว่าพวกที่เป็นคนชั้นสูงตามคชันนี้ ทั้ง ๗ ราย
สอดคล้องกับลำดับชั้นที่จัดโดยคนอื่น ๆ ในชั้นเดียวกัน ๔ ราย แสดงว่ามีความสอดคล้อง
กันระหว่างการจัดทั้งสองแบบ แต่ไม่คอยมากนัก

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างการจัดลำดับชั้นของเจ้าตัว กับการจัด
ลำดับชั้นของคนอื่น ๆ ในชั้นเดียวกัน ปรากฏว่าสอดคล้องกันเพียง ๓ รายเท่านั้น ซึ่ง
เป็นจำนวนน้อยกว่าครึ่ง (๓ ใน ๗)

สำหรับการเปรียบเทียบการจัดโดยคชันนี้ กับการจัดโดยคนอื่นที่อยู่ต่างชั้นกัน
ปรากฏว่า เมื่อจัดลำดับโดยคนชั้นกลาง ความสอดคล้องจะมีมากขึ้น (๕ ใน ๗) ส่วน
ผลการเปรียบเทียบการจัดลำดับตัวเองกับที่จัดโดยคนชั้นกลาง ก็ปรากฏว่าส่วนใหญ่
สอดคล้องเช่นเดียวกัน (๕ ใน ๗)

เมื่อเปรียบเทียบการจัดโดยคชันนี้ กับการจัดโดยคนอื่นที่อยู่ในชั้นค่อนข้างกลาง
และชั้นต่ำ ปรากฏว่าผลการเปรียบเทียบมีลักษณะเหมือนกัน คือความสอดคล้องมีมาก
ขึ้นไปอีก (๖ ใน ๗) และเมื่อเปรียบเทียบการจัดโดยตัวเองกับการจัดโดยคนอื่นใน
ทั้งสองชั้น (ที่ต่ำกว่า) นี้ ปรากฏว่ามีความสอดคล้องกัน ๔ ราย (๔ ใน ๗) เท่ากัน
ทั้งสองชั้น

แสดงให้เห็นว่าในบรรดาผู้ที่อยู่ในลำดับชั้นสูงสุดในหมู่บ้าน เมื่อเปรียบเทียบ
การจัดโดยคชันนี้ กับการจัดโดยคนอื่นในทุกลำดับชั้นแล้ว พบว่ามีความสอดคล้องทั้งสิ้น

๒๑ ใน ๒๔ ราย ส่วนการเปรียบเทียบการจัดโดยตัวเองกับการจัดโดยคนอื่นในทุกลำดับชั้นจะพบว่ามีค่าความสอดคล้องน้อยกว่า ก็มีความสอดคล้อง ๑๖ ใน ๒๔ ราย แสดงว่าการจัดลำดับชั้นโดยอาศัยดัชนีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีความแม่นยำมากพอสมควรเมื่อเปรียบเทียบกับกรมมองของสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนเดียวกัน

ข. กลุ่มที่จัดอยู่ในชั้นทางสังคมระดับกลาง จำนวนผู้ที่อยู่ในลำดับชั้นนี้ทั้งสิ้น ๗ ราย ได้จัดลำดับชั้นของตัวเอง และได้รับการจัดลำดับชั้นจากคนอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน และคนอื่น ๆ ที่อยู่ต่างกลุ่มดังต่อไปนี้ (ตารางที่ ๑๔)

ในเรื่องลำดับชั้นของตัวเองปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จัดอยู่ในลำดับชั้นกลางตามดัชนีฯ จำนวน ๗ รายนี้ มีผู้ที่จัดตัวเองเป็นคนชั้นกลาง สอดคล้องกับที่จัดตามดัชนีฯ ถึง ๖ ราย ที่เหลือ ๑ ราย จัดตัวเองเป็นคนชั้นสูง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างการจัดลำดับชั้นตามดัชนีฯ กับการจัดลำดับชั้นของคนอื่น ๆ ในชั้นเดียวกัน (ชั้นกลางตามดัชนีฯ) พบว่า พวกที่เป็นคนชั้นกลาง ๗ ราย ตามดัชนีฯ นี้ สอดคล้องกับลำดับชั้นที่จัดโดยคนอื่น ๆ ในชั้นเดียวกัน ๒ ราย ไม่สอดคล้อง ๑ ราย ที่เหลือ ๔ ราย มีลักษณะที่ตัดสินใจไม่ได้คิดว่าจะมีความสอดคล้องหรือไม่ เพราะมีผู้ที่จัดให้อยู่ในชั้นอื่นด้วย แสดงว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเดียวกันนี้ยังจัดลำดับชั้นไม่คอยสอดคล้องกับดัชนีฯ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง การจัดลำดับชั้นของตัวเองกับการจัดลำดับชั้นของคนอื่น ๆ ในชั้นเดียวกัน พบว่าความสอดคล้องและความไม่สอดคล้องมีมากขึ้น (๓ ใน ๗) และ (๒ ใน ๗) ตามลำดับ แต่ก็มีข้อสังเกตว่าลักษณะครึ่ง ๆ กลาง ๆ ระหว่างความสอดคล้องและความไม่สอดคล้องที่ทำให้ตัดสินใจว่าจะจัดให้อยู่ชั้นใด ลดลงเหลือ ๒ ราย แสดงให้เห็นว่าการมองลำดับชั้นของตัวเองในกลุ่มชั้นกลางตามดัชนีฯ ก็ยังไม่ค่อยมีความสอดคล้องกับลำดับชั้นที่จัดตามดัชนีฯ

ตารางที่ ๑๔ การจึลล่ำคัับชั้นของตัวเองของคนที่อยู่ในล่ำคัับชั้นกลาง และการที่คนชั้นกลาง
ถูกจึลล่ำคัับชั้นจากคนอื่น

บุคคลในล่ำคัับชั้นกลาง					ความคิดเห็นของบุคคลในล่ำคัับชั้นต่าง ๆ ที่มีต่อคนชั้นกลาง																											
คนท	ตัวเองเป็นผู้จึล				คนชั้นสูงเป็นผู้จึล						คนชั้นกลางควยกันเป็นผู้จึล						คนชั้นคองขางกลางเป็นผู้จึล						คนชั้นต่ำเป็นผู้จึล									
	ส	ก	กก	ท	รวม	ส	ก	กก	ท	๑*	๒*	รวม	ส	ก	กก	ท	๑*	๒*	รวม	ส	ก	กก	ท	๑*	๒*	รวม	ส	ก	กก	ท	๑*	๒*
๑	-	๑	-	-	๑	๑	๒	-	-	✓	✓	๒	๓	๒	๑	-	X	X	๔	๒	๒	๑	-	✓	✓	๑๒	๔	๔	-	-	✓	✓
๒	-	๑	-	-	๑	๒	๔	-	-	✓	✓	๒	๒	๔	-	-	✓	✓	๔	๒	๒	๑	-	✓	✓	๑๒	๕	๗	-	-	X/	X/
๓	-	๑	-	-	๑	๑	๔	๒	-	✓	✓	๒	๒	๓	๑	-	X/	✓	๔	๑	๒	๒	-	✓	✓	๑๒	๑	๑๐	๑	-	✓	✓
๔	-	๑	-	-	๑	-	๒	๑	-	✓	✓	๒	๑	๓	๒	-	✓	✓	๔	-	๔	๑	-	✓	✓	๑๒	๑	๑๑	-	-	✓	✓
๕	-	๑	๗	-	๑	-	๑	-	-	✓	✓	๒	๒	๓	๑	-	X/	X/	๔	๒	๒	๑	-	✓	✓	๑๒	๓	๔	-	-	✓	✓
๖	-	๑	-	-	๑	-	๕	๒	-	✓	✓	๒	๑	๓	๑	๑	X/	X/	๔	-	๒	๓	-	✓	✓	๑๒	๕	๔	๓	๑	✓	✓
๗	๑	-	-	-	๑	-	๓	๔	-	✓	X	๒	๑	๓	๑	๑	X/	X	๔	๑	๒	๑	๑	✓	X	๑๒	-	๕	๓	-	✓	X

* ล่ำคัับชั้นตามคัับนี้ ๆ เปรียบเทียบกับล่ำคัับชั้นที่คนอื่นจึลให้

๒* ล่ำคัับชั้นของตัวเอง เปรียบเทียบกับล่ำคัับชั้นที่คนอื่นจึลให้

ส. = ชั้นสูง

ก. = ชั้นกลาง

กก = ชั้นคองขางกลาง

ท = ชั้นต่ำ

สำหรับการเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นโดยคชันีๆ กับการจัดลำดับโดยคนอื่น ๆ ที่อยู่ต่างชั้นกัน ปรากฏว่าในกลุ่มคนชั้นสูงและชั้นคอนข้างกลางมีผลการเปรียบเทียบเหมือนกัน คือมีความสอดคล้องกันตลอด (๑๐๐%) และเมื่อเปรียบเทียบการจัดลำดับตัวเองกับการจัดของคนในกลุ่มทั้งสองชั้นนี้ก็ได้ผลเกือบเหมือนกันอีก คือมีความสอดคล้องลดลงมาเพียงเล็กน้อย (๖ ใน ๗ หรือประมาณร้อยละ ๘๖)

ส่วนการเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นโดยคชันีๆ กับการจัดโดยคนอื่น ๆ ที่อยู่ชั้นต่ำ (ตามคชันีๆ) มีความสอดคล้องกันเกือบทั้งหมด (๖ ใน ๗) และเมื่อพิจารณาการจัดลำดับชั้นโดยตัวเองของผู้ที่อยู่ในลำดับชั้นกลาง กับการจัดโดยคนอื่น ๆ ในชั้นนี้แล้วความสอดคล้องลดลงมาเล็กน้อย (๕ ใน ๗)

สำหรับกรณีผู้ที่อยู่ในลำดับชั้นกลางนี้ เมื่อพิจารณาการจัดลำดับชั้นโดยคชันีๆ เปรียบเทียบกับการจัดโดยคนอื่น ๆ ในทุกลำดับชั้นแล้ว ผลปรากฏว่ามีความสอดคล้องทั้งสิ้น ๒๒ ราย ใน ๒๔ ราย แต่ถ้านับกรณีที่คัดค้านไม่ได้เด็ดขาดว่าสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องเป็นกรณีที่สอดคล้องกันแล้วก็จะได้ผลเป็นที่พึงพอใจมากขึ้นถึง ๒๗ ใน ๒๔ ราย ส่วนผลการเปรียบเทียบการจัดโดยตัวเองกับการจัดลำดับโดยคนอื่น พบว่ามีความสอดคล้อง ๒๐ ใน ๒๔ ราย และถ้านับกรณีที่คัดค้านไม่ได้เด็ดขาดว่าสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องเป็นกรณีที่สอดคล้องกันแล้วจะได้ผลเป็นความสอดคล้องเพิ่มขึ้น ๒๓ ใน ๒๔ ราย แสดงว่าการจัดลำดับโดยคชันีๆ กับการจัดโดยคนอื่นในกลุ่มต่างชั้นเกือบทั้งหมดมีความสอดคล้องกัน แสดงให้เห็นว่าการมองลำดับชั้นของคนที่อยู่ในชั้นกลาง มีความแม่นยำมากไม่ว่าจะมองโดยอาศัยคชันีๆ โดยอาศัยบุคคลอื่น หรือมองควยตัวเอง

ค. กลุ่มที่จัดอยู่ในลำดับชั้นคอนข้างกลาง (หรือชั้นต่ำชั้นสูง) ผู้ที่อยู่ในกลุ่มนี้ทั้งสิ้นจำนวน ๘ ราย ซึ่งมีผู้จัดตัวเองเป็นคนชั้นกลาง ๗ ราย และจัดตัวเองเป็นคนชั้นเดียวกับที่จัดตามคชันีๆ จำนวน ๒ ราย มีลักษณะการจัดลำดับชั้นจากความเห็นของตัวเองเปรียบเทียบกับคชันีๆ และเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ในทุกลำดับชั้นดังต่อไปนี้ (ตารางที่ ๑๕)

ตารางที่ ๑๕ การจัดลำดับชั้นของตัวเอง ของคนที่อยู่ในลำดับชั้นคอนข้างกลาง (ชั้นต่ำชั้นสูง) และ การที่คนชั้นคอนข้างกลางถูกจัดลำดับชั้นจากคนอื่น

บุคคลในลำดับชั้นคอนข้างกลาง					ความคิดเห็นของบุคคลในลำดับชั้นต่าง ๆ ที่มีต่อลำดับชั้นของคนชั้นคอนข้างกลาง																											
คนที่	ตัวเองเป็นผู้จัด				คนชั้นสูงเป็นผู้จัด					คนชั้นกลางเป็นผู้จัด					คนชั้นคอนข้างกลางเป็นผู้จัด					คนชั้นต่ำเป็นผู้จัด												
	ส	ก	คก	ค	รวม	ส	ก	คก	ค	๑*	๒*	รวม	ส	ก	คก	ค	๑*	๒*	รวม	ส	ก	คก	ค	๑*	๒*	รวม	ส	ก	คก	ค	๑*	๒*
๑	-	๑	-	-	๓	-	๒	๑	-	X	✓	๓	๑	๕	๑	-	X	✓	๔	-	๒	๒	-	X	✓	๑๒	๑	๕	๒	-	X	✓
๒	-	๑	-	-	๓	-	๓	๔	-	X	X	๓	๓	๒	๑	๑	X	X	๔	-	๒	๑	๑	X	✓	๑๒	๑	๕	๓	-	X	✓
๓	-	๑	-	-	๓	-	๕	๒	-	X	✓	๓	๒	๕	-	-	X	✓	๔	-	๕	๓	-	X	X	๑๒	๑	๑๐	๑	-	X	✓
๔	-	๑	-	-	๓	๑	๕	๑	-	X	✓	๓	๒	๕	-	-	X	✓	๔	-	๒	๒	-	X	✓	๑๒	๑	๑๑	-	-	X	✓
๕	-	๑	-	-	๓	-	๒	๑	-	X	✓	๓	-	๒	-	๑	X	✓	๔	-	๓	๑	-	X	✓	๑๒	๑	๑๐	-	๑	X	✓
๖	-	๑	-	-	๓	-	๒	๑	-	X	✓	๓	๓	๔	-	-	X	X	๔	๑	๒	๑	-	X	✓	๑๒	๒	๑๐	-	-	X	✓
๗	-	๑	-	-	๓	๒	๕	-	-	X	✓	๓	๒	๕	-	-	X	✓	๔	๒	๕	๑	-	X	X	๑๒	๓	๕	-	-	X	✓
๘	-	-	๑	-	๓	๓	๓	๑	-	X	X	๓	๔	๓	-	-	X	X	๔	๓	๕	-	-	X	X	๑๒	๕	๕	-	-	X	X
๙	-	-	๑	-	๓	-	๓	๒	๒	X	X	๓	-	๕	-	๒	X	X	๔	-	๓	๔	๑	X	X	๑๒	-	๕	๒	๒	X	X

* ๑ ลำดับชั้นตามคัมภีร์นี้ เปรียบเทียบกับลำดับชั้นที่คนอื่นจัดให้

* ๒ ลำดับชั้นของตัวเอง เปรียบเทียบกับลำดับชั้นที่คนอื่นจัดให้

ส = ชั้นสูง
 ก = ชั้นกลาง
 คก = ชั้นคอนข้างกลาง
 ค = ชั้นต่ำ

ตัวเลขจากตารางข้างบน แสดงให้เห็นว่า การจัดลำดับชั้นตามคชันนี้
 เปรียบเทียบกับการจัดลำดับชั้นของคนอื่น ๆ ในชั้นเดียวกัน (ชั้นคอนข้างกลางตาม
 คชันนี้) ปรากฏว่าไม่มีความสอดคล้องระหว่างการจัดลำดับชั้นทั้งสองแบบ และเมื่อ
 เปรียบเทียบการจัดโดยตัวเอง กับการจัดโดยคนอื่น ๆ ในชั้นเดียวกันแล้ว พบว่ามี
 ความสอดคล้องกัน ๕ ราย ไม่สอดคล้อง ๒ ราย และอีก ๒ ราย เป็นผู้ที่ตัดสินไม่ได้
 เกิดขาดความควรจะจัดอยู่ในชั้นใด เพราะเป็นผู้ที่ได้รับการจัดชั้นจากคนอื่น ๆ ให้อยู่ใน
 ลำดับชั้นอื่น ๆ นอกเหนือจากลำดับชั้นคอนข้างกลาง

เมื่อพิจารณาการจัดลำดับชั้นของคนอื่น ๆ ที่อยู่ต่างชั้นทุกชั้นเปรียบเทียบกัน
 การจัดลำดับชั้นตามคชันนี้แล้ว พบว่าไม่มีความสอดคล้องกันในทุก ๆ ชั้นที่จัดตามคชันนี้
 แสดงว่าคนอื่น ๆ ส่วนใหญ่จัดลำดับชั้นให้คนชั้นคอนข้างกลาง (ที่จัดตามคชันนี้) อยู่ใน
 ชั้นอื่น ๆ มากกว่าอยู่ในชั้นเดียวกันที่จัดตามคชันนี้

สำหรับการเปรียบเทียบการจัดโดยตัวเองกับการจัดลำดับชั้นของคนอื่น ๆ
 ที่อยู่ต่างชั้นกันนั้น ปรากฏว่าคนอื่น ๆ ในกลุ่มคนชั้นสูงส่วนใหญ่จัดสอดคล้องกัน (๖ ใน ๘)
 และเมื่อพิจารณาในกลุ่มคนชั้นกลาง ความสอดคล้องลดลงเล็กน้อย (๕ ใน ๘) แต่เมื่อ
 พิจารณาในกลุ่มคนชั้นต่ำ (ตามคชันนี้) กลับพบว่ามี ความสอดคล้องเพิ่มขึ้น (๗ ใน ๘)

แสดงให้เห็นว่าคนที่อยู่ในชั้นคอนข้างกลางซึ่งจัดตามคะแนนคชันนี้ฐานะทาง
 เศรษฐกิจและสังคมนั้น เมื่อจัดตามความเห็นของคนอื่น ๆ ในทุกลำดับชั้น กลับพบว่ามี
 ความไม่สอดคล้องกันระหว่างการจัดทั้งสองแบบ ส่วนการเปรียบเทียบการจัดโดยคนอื่น ๆ
 ในทุกลำดับชั้น กับการจัดลำดับชั้นของตัวเองมีความสอดคล้องกัน ๒๓ ใน ๓๖ ราย และถ้า
 จะนับกรณีที่ตัดสินไม่ได้เกิดขาดความสอดคล้องหรือไม่ เป็นกรณีที่สอดคล้องกันแล้วจะได้อผล
 เป็นความสอดคล้องเพิ่มขึ้นเป็น ๒๕ ใน ๓๖ ราย

ง. กลุ่มที่จัดอยู่ในลำดับชั้นต่ำ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ ราย มีผู้ที่จัดตัวเอง
 เป็นคนชั้นกลาง ๕ ราย เป็นคนชั้นคอนข้างกลาง ๔ ราย และเป็นคนชั้นต่ำ ๓ ราย
 บุคคลในกลุ่มนี้ได้รับการจัดลำดับจากคนอื่น ๆ ทุกกลุ่ม เปรียบเทียบการจัดโดยคชันนี้
 และโดยตัวเองต่อไปนี้ (ตารางที่ ๑๖)

ตารางที่ ๑๖ การจกลำดับชั้นของตนเอง ของคนที่อยู่ในลำดับชั้นต่ำและการที่คนชั้นต่ำ ถูกจกลำดับจากคนชั้นอื่น

บุคคลในลำดับชั้นต่ำ					ความคิดเห็นของบุคคลในลำดับชั้นต่าง ๆ ที่มีลำดับชั้นของคนชั้นต่ำ																											
ตัวเองเป็นผู้จก					คนชั้นสูงเป็นผู้จก					คนชั้นกลางเป็นผู้จก					คนชั้นค่อนข้างกลางเป็นผู้จก					คนชั้นต่ำด้วยกันเป็นผู้จก												
คนที่	ส	ก	กก	ต	รวม	ส	ก	กก	ต	๑*	๒*	รวม	ส	ก	กก	ต	๑*	๒*	รวม	ส	ก	กก	ต	๑*	๒*	รวม	ส	ก	กก	ต	๑*	๒*
๑	-	๑	-	-	๗	-	๓	๒	๒	X	X	๗	-	๔	๑	๒	X	X/	๔	-	๔	๓	๒	X	X	๑๑	-	๖	๓	๒	X	X
๒	-	๑	-	-	๗	-	๑	๒	-	X	X	๖	-	๕	๑	๑	X	/	๔	-	๔	๑	๑	X	X	๑๑	-	๖	๔	๑	X	X
๓	-	๑	-	-	๗	-	๖	๑	-	X	/	๖	-	๖	-	๑	X	/	๔	-	๗	๒	-	X	/	๑๑	-	๔	๒	-	X	/
๔	-	๑	-	-	๖	-	๔	๑	๒	X	X/	๖	-	๔	๑	๒	X	X/	๔	-	๖	๒	๑	X	/	๑๑	๑	๗	๓	-	X	/
๕	-	๑	-	-	๖	-	๔	๓	-	X	X/	๖	-	๕	-	๒	X	/	๔	-	๕	๓	๑	X	X/	๑๑	๓	๔	-	-	X	/
๖	-	-	๑	-	๖	-	๑	๔	๒	X	X/	๖	-	๒	๒	๓	X	X	๔	-	๒	๔	๓	X	X	๑๑	-	๒	๓	๖	X/	X
๗	-	-	๑	-	๖	-	๔	๒	๑	X	X	๖	๑	๔	๑	๑	X	X	๔	-	๕	๒	๒	X	X	๑๑	-	๖	๕	-	X	X
๘	-	-	๑	-	๖	-	๔	๒	๑	X	X	๖	-	๔	๑	๒	X	X	๔	-	๖	๒	๑	X	X	๑๑	๑	๔	๒	๔	X	X
๙	-	-	๑	-	๖	-	๕	๒	-	X	X	๖	-	๕	-	๒	X	X	๔	-	๖	๓	-	X	X	๑๑	๑	๔	๑	๑	X	X
๑๐	-	-	-	๑	๖	-	๓	๒	๒	X	X	๖	-	๓	๒	๒	X	X	๔	-	๑	๖	๑	X	X	๑๑	-	๔	๓	๔	X	X
๑๑	-	-	-	๑	๖	-	๒	๒	๓	X	X	๖	-	๒	๑	๔	X/	X	๔	-	-	๖	๒	X	X	๑๑	-	๔	๖	๑	X	X
๑๒	-	-	-	๑	๖	-	๑	๓	๓	X	X	๖	-	๓	๑	๓	X	X	๔	-	๑	๓	๕	X/	X/	๑๑	-	๓	๒	๖	X/	X/

* ๑ ลำดับชั้นตามคชันนี้ เปรียบเทียบกับลำดับชั้นที่คนอื่นจกให้
 ๒ ลำดับชั้นของตัวเอง เปรียบเทียบกับลำดับชั้นที่คนอื่นจกให้

ส. = ชั้นสูง
 ก. = ชั้นกลาง
 กก. = ชั้นค่อนข้างกลาง
 ต. = ชั้นต่ำ

ตัวเลขจากตารางที่ ๑๖ แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบการจัดโดยคชันนี้ กับการจัดโดยคนอื่นที่อยู่ในชั้นต่ำ (ตามคชันนี้) เหมือนกัน มีแต่ความไม่สอดคล้องกันเสียส่วนใหญ่ (๑๐ ใน ๑๒) อีก ๒ รายที่เหลือเป็นกรณีที่เกิดข้อสงสัยว่าจะ เป็นความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง เมื่อพิจารณาการจัดลำดับชั้นของเจ้าตัวเปรียบเทียบกับ การจัดโดยคนอื่นในชั้นเดียวกัน จึงพบความสอดคล้องกันอยู่บ้าง แต่ไม่มากนัก (๓ ใน ๑๒) แสดงให้เห็นว่าการมองลำดับชั้นด้วยตัวเองก็ยังไม่ค่อยมีความสอดคล้องกับลำดับชั้นที่คนอื่นมอง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างการจัดลำดับชั้นโดยคชันนี้ กับการจัดลำดับชั้นของคนอื่น ๆ ที่อยู่ต่างชั้นกัน ปรากฏว่าในกลุ่มคนชั้นสูงไม่มีความสอดคล้องตลอด (๑๐๐ เปอร์เซ็นต์) แต่เมื่อเปรียบเทียบการจัดโดยตัวเองกับการจัดของผู้ที่อยู่ในกลุ่มชั้นสูงนี้ พบว่าความไม่สอดคล้องลดลงเหลือ ๔ ใน ๑๒ ราย ที่เหลืออีก ๔ ราย ปรากฏว่า ๑ ใน ๔ รายนี้ มีความสอดคล้องเมื่อใช้วิธีจัดลำดับทั้งสองแบบ ส่วนอีก ๓ ใน ๔ ราย เป็นกรณีที่เกิดข้อสงสัยว่าจะสอดคล้องหรือไม่ เนื่องจากถูกจัดให้อยู่ในลำดับชั้นอื่น ๆ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

สำหรับการเปรียบเทียบการจัดโดยคชันนี้ กับการจัดโดยคนอื่นที่อยู่ในชั้นกลาง (ต่างชั้น) ก็พบความไม่สอดคล้องเกือบทั้งหมดเช่นกัน (๑๑ ใน ๑๒) และเมื่อเปรียบเทียบการจัดโดยตัวเองกับการจัดโดยคนอื่นที่อยู่ต่างชั้นดังกล่าวนี้ (ชั้นกลาง) ปรากฏว่าความไม่สอดคล้องลดลงเหลือ ๗ ใน ๑๒ ราย มีความสอดคล้องเพียง ๓ ใน ๑๒ ราย และที่เหลืออีก ๒ ราย เป็นกรณีที่เกิดข้อสงสัยว่าเป็นความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง

เมื่อเปรียบเทียบการจัดโดยคชันนี้กับการจัดโดยคนอื่นที่อยู่ในชั้นค่อนข้างกลาง (ตามคชันนี้) แล้ว ผลปรากฏว่าความไม่สอดคล้องยังคงมีมากเช่นเดิม (๑๑ ใน ๑๒) และเมื่อเปรียบเทียบการจัดโดยตัวเองกับการจัดโดยคนอื่นในชั้นค่อนข้างกลางนี้ก็พบว่ามีความไม่สอดคล้อง ๔ ใน ๑๒ ราย ส่วนที่เหลืออีก ๔ ราย ปรากฏว่า ๓ ใน ๔ รายนี้ มีความสอดคล้องกัน และอีก ๑ ราย ใน ๔ ราย เป็นกรณีที่เกิดข้อสงสัยว่าจะสอดคล้องหรือไม่

แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ถูกจัดในลำดับขั้นต่ำโดยคชันีฯ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการจัดโดยคชันีฯ กับการจัดโดยคนอื่น ๆ ในทุกลำดับชั้นแล้ว ผลการเปรียบเทียบปรากฏว่ามีความไม่สอดคล้องเกือบทั้งหมด (๔๔ ใน ๔๘) และเมื่อเปรียบเทียบการจัดโดยตัวเองกับการจัดโดยคนอื่นในทุกลำดับชั้นกลับพบว่าพอจะมีความสอดคล้องกันอยู่บ้าง แต่ไม่มากนัก ๙ ใน ๔๘ ราย และยังมีกรณีที่ตัดสินไม่ได้เด็ดขาดว่าจะมีความสอดคล้องหรือไม่ ๘ ใน ๔๘ ราย ส่วนที่เหลือ ๓๑ ใน ๔๘ ราย มีความไม่สอดคล้องกัน

สรุปรวมความได้ว่า ในการเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นทางสังคมโดยวิธีต่าง ๆ นั้น ปรากฏผลเป็นความสอดคล้องและความไม่สอดคล้องดังต่อไปนี้

ลำดับชั้นตาม คชันีฯ	คชันีฯ-ตัวเอง			คชันีฯ-คนอื่นในทุกๆชั้น			ตัวเอง-คนอื่นในทุกๆชั้น		
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	ตัดสินไม่ได้	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	ตัดสินไม่ได้	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	ตัดสินไม่ได้
สูง	๓	๔	-	๒๑	๗	-	๑๖	๑๒	-
กลาง	๖	๑	-	๒๒	๑	๕	๒๐	๕	๓
ค่อนข้างกลาง	๒	๓	-	๐	๓๖	-	๒๓	๑๑	๒
ต่ำ	๓	๕	-	๐	๔๔	๔	๕	๓๑	๘
รวม	๑๔	๒๑	-	๔๓	๘๘	๙	๖๔	๕๙	๑๓

ตัวเลขจากตารางข้างบนแสดงให้เห็นว่า กลุ่มบุคคลที่อยู่ในชั้นกลางเป็นกลุ่มที่มีความสอดคล้องมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นแบบต่าง ๆ กล่าวคือเมื่อเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นตามคชันีฯ กับการจัดลำดับชั้นตามความคิดเห็นของ

ตัวเองแล้ว มีความสอดคล้องกัน ๖ ใน ๘ ราย เมื่อเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นตามดัชนีฯ กับตามความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ทั้งที่อยู่ในชั้นเดียวกันและอยู่ต่างชั้นกัน มีความสอดคล้อง ๒๒ ใน ๒๔ ราย และเมื่อเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นตามความคิดเห็นของตัวเอง กับตามความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ในทุก ๆ ชั้น มีความสอดคล้อง ๒๐ ใน ๒๔ ราย และถ้าจะนับกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดหรือไม่สอดคล้องเป็นกรณีที่ไม่สอดคล้องแล้ว ความสอดคล้องจะมีมากขึ้นเป็น ๒๓ ใน ๒๔ ราย และ ๒๕ ใน ๒๔ ราย ตามลำดับ

กลุ่มบุคคลที่มีความสอดคล้องอันดีรองลงมาคือ กลุ่มชั้นสูงที่จัดตามดัชนีฯ ซึ่งพบว่าผลการเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นตามดัชนีฯ กับตามความคิดเห็นของคนอื่นในชั้นเดียวกันที่จัดตามดัชนีฯ มีความสอดคล้อง ๓ ใน ๘ ราย ผลการเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นตามดัชนีฯ กับตามความคิดเห็นของคนอื่นในทุก ๆ ชั้นที่จัดตามดัชนีฯ มีความสอดคล้อง ๒๑ ใน ๒๔ ราย และผลการเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นตามความคิดเห็นของตัวเอง กับตามความคิดเห็นของคนอื่นในทุกลำดับชั้นที่จัดตามดัชนีฯ มีความสอดคล้อง ๑๖ ใน ๒๔ ราย เป็นที่น่าสังเกตว่าบุคคลในกลุ่มชั้นสูงตามดัชนีฯ เหล่านี้ ไม่มีกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดจะมีความสอดคล้องหรือไม่เลย แสดงว่าเป็นกลุ่มที่สามารถพิจารณาลำดับชั้นทางสังคมได้ชัดเจนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

สำหรับกลุ่มบุคคลที่จัดอยู่ในลำดับชั้นค่อนข้างกลาง (หรือชั้นต่ำชั้นสูง) ตามดัชนีฯ เป็นกลุ่มที่ไม่อาจจัดลำดับชั้นโดยอาศัยดัชนีฯ หรือโดยอาศัยความคิดเห็นของบุคคลได้ เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นที่จัดตามดัชนีฯ กับ จัดตามความคิดเห็นของตัวเองแล้วพบความสอดคล้องเพียง ๒ ใน ๘ ราย และเมื่อเปรียบเทียบการจัดโดยดัชนีฯ กับ การจัดโดยคนอื่น ๆ ในทุกลำดับชั้น (ตามดัชนีฯ) แล้ว ไม่พบความสอดคล้องเลย แสดงว่าเกือบจะไม่มีใครในชั้นอื่น ๆ จัดลำดับชั้นให้เป็นคนในลำดับชั้นค่อนข้างกลาง ดังที่จัดตามดัชนีฯ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม แต่เมื่อเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นตามความคิดเห็นของตัวเอง กับ ตามความคิดเห็นของคนอื่นในทุกลำดับชั้นแล้ว กลับพบว่ามีความสอดคล้อง ๒๓ ใน ๓๖ ราย และถ้าจะนับกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดจะมีความ

สอดคล้องหรือไม่เป็นกรณีสอดคล้องแล้ว ความสอดคล้องจะเพิ่มขึ้นเป็น ๒๕ ใน ๓๖ ราย แสดงว่าบุคคลในกลุ่มชั้นตอนขางกลาง (ตามคชันนี้) นี้ จัดลำดับตัวเองอยู่ในชั้นอื่นที่ไม่ใช่ชั้นเดียวกับคชันนี้ และเป็นลำดับชั้นที่คนอื่น ๆ ในชุมชนก็มีความเห็นสอดคล้องอยู่ด้วย (ลำดับชั้นอื่นที่คนในกลุ่มนี้จัดให้กับตัวเองคือ ชั้นกลางตั้งที่โกลลาวแล้วในตอนตน)

ส่วนบุคคลที่จัดอยู่ในลำดับชั้นต่ำตามคชันนี้ นั้น ผลการเปรียบเทียบคล้ายคลึงกับคนชั้นตอนขางกลาง กล่าวคือลำดับชั้นที่จัดตามคชันนี้ เปรียบเทียบกับที่จัดโดยตัวเอง มีความสอดคล้องเพียง ๓ ใน ๑๒ ราย เมื่อเปรียบเทียบการจัดลำดับชั้นตามคชันนี้ กับการจัดลำดับชั้นตามความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ในทุกชั้นแล้วพบว่า ไม่มีความสอดคล้องเลย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนอื่น ๆ ในชุมชนไม่ยอมจัดลำดับชั้นให้เป็นคนชั้นต่ำเหมือนกับที่ถูกจัดตามคชันนี้ และเมื่อเปรียบเทียบการจัดลำดับของตัวเองกับการจัดลำดับชั้นของคนอื่นในทุกชั้นที่จัดตามคชันนี้ แล้ว พบว่ามีความสอดคล้อง ๘ ใน ๔๘ ราย และถ้าจะนับกรณีที่ตัดสินไม่ได้ก็คิดว่าจะมีความสอดคล้องหรือไม่เป็นกรณีที่สอดคล้องกันแล้ว ความสอดคล้องจะเพิ่มขึ้นเป็น ๑๓ ใน ๔๘ ราย ซึ่งก็ยังไม่ถึงครึ่งของผู้ตอบทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าบุคคลในกลุ่มชั้นต่ำซึ่งจัดตามคชันนี้ นี้ เป็นกลุ่มที่คนอื่น ๆ ในชุมชนหรือแม้แต่ตัวเองไม่อาจจะลงไปได้คิดว่าควรจัดอยู่ในลำดับชั้นใด เหตุผลที่นำมาอธิบายไว้ก็คือ บุคคลในกลุ่มนี้เป็นผู้ที่ไม่มีลักษณะอะไร เป็นเครื่องพิสูจน์ได้แน่นอนว่าตัวเองอยู่ในชั้นต่ำ และจากการที่ผู้ศึกษามีความคุ้นเคยกับชาวบานทัน และเคยศึกษาควยวิธที่เรียกว่า (Participant Observation) เกี่ยวกับทัศนคติในเรื่อง ความสูง-ต่ำของสมาชิกในชุมชนแห่งนี้มาพอสมควร พอจะสันนิษฐานได้ว่าสมาชิกเหล่านี้ไม่นิยมระบุว่าตนเองหรือคนอื่น ๆ ในชุมชนเดียวกันเป็นคนชั้นต่ำ

ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งก็คือ กลุ่มคนที่อยู่ในขอบข่ายการศึกษาคั้งนี้ มีทัศนคติในทำนองที่ว่าคนชั้นต่ำคือคนที่ไม่มีศีลธรรม ไม่มีนิสัยโอบอ้อมอารี หรือมีความประพฤติไม่ดี อันเป็นลักษณะที่สังคมไม่ยอมรับ ถึงแม้จะเห็นได้จากความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของคนที่อยู่ในชั้นต่ำของหัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๗ อัตราส่วนร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของคนที่อยู่ในชั้นต่ำ

ลักษณะของคนที่อยู่ในชั้นต่ำ	อัตราส่วนร้อยละ
ฐานะยากจนมาก (หาเช้ากินค่ำ)	๕๙.๘ (๖๔)
ฐานะยากจนและความร่นอย	๖.๕ (๗)
ฐานะยากจนและไม่ขยันหมั่นเพียร	๑๑.๒ (๑๒)
ความประพฤติไม่ดี (อันธพาล เล่นการพนัน) ไม่ทำมาหากิน	๒๒.๕ (๒๔)
รวม	๑๐๐.๐ (๑๐๗)

แสดงให้เห็นว่านอกเหนือจากการมีฐานะยากจนแล้ว หัวหนาครัวเรือนหรือภรรยาของหัวหนาครัวเรือนร้อยละ ๒๒.๕ จากผู้ตอบทั้งสิ้น ๑๐๗ คน ยังให้ทัศนะว่าคนชั้นต่ำ คือ คนที่มีความประพฤติไม่ดี (อันธพาล เล่นการพนัน) หรือไม่ทำมาหากิน ทัศนะดังกล่าวนี้ไม่ได้นำมาใช้พิจารณาเป็นหลักเกณฑ์ในการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับชั้น เนื่องจากจะไม่มีทางทราบได้แน่ชัดว่าใครจะเป็นผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ สมาชิกในชุมชนไม่ยอมแสดงความคิดเห็นเพราะเกรงว่าจะมีอันตรายต่อตัวเองภายหลัง

จากฉกรรจ์เปรียบเทียบการ จัดลำดับชั้นทางสังคมตามแบบต่าง ๆ ที่กล่าวนี้ แสดงให้เห็นชัดว่าไม่ว่าจะเป็นวิธีการศึกษาตามแนวความคิดทางวิชาการที่ผู้ศึกษานำมาใช้ หรือเป็นวิธีที่อาศัยการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเอง จะใช้ได้ผล สอดคล้องกันก็เฉพาะกลุ่มบุคคลในชั้นสูงหรือชั้นกลางเท่านั้น ส่วนกลุ่มบุคคลในชั้นค่อนข้างกลาง และ ชั้นต่ำ เกือบจะไม่พบความสอดคล้องเลย แสดงว่าโดยทั่วไป คนเรามักจะมองลำดับชั้นทางสังคมของผู้ที่อยู่ในระดับสูง มากกว่าที่จะมองผู้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่า ซึ่งมีผลให้ความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของบุคคลในท้องถิ่นกับลำดับชั้นที่จัดตามคตินี้ มีมากเฉพาะในกลุ่มบุคคลชั้นสูงและกลุ่มบุคคลชั้นกลางดังที่กล่าวแล้ว